जल उपभोक्ता संस्था

विधान २०७७

वडा नं.	
नगरपालिका	चिशंखुगढी गाउँपालिका
प्रदेश	१

जलस्रोत कार्यविधि, २०७६ को दफा ५, उप दफा (२) संग सम्बन्धित

<u>उपभोक्ता संस्था दर्ताको लागि दिईने निवेदन</u>

मिति : २०...../..../....

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,

..................................गाउँपालिका

....

विषयः जल उपभोक्ता संस्था दर्ता सम्बन्धमा ।

महोदय,

हामीले..जल उपभोक्ता संस्था गठन गरी दर्ता गराउन चाहेकोले जलस्रोत कार्यविधि, २०७६ को दफा ५ बमोजिम उपभोक्ता संस्था दर्ता गराउन देहायको विवरण खुलाई प्रस्तावित उपभोक्ता समितिको दुई प्रति विधान सहित निवेदन पेश गरेका छौं ।

विवरण

१. उपभोक्ता संस्थाको नाम :

२. कार्यक्षेत्र :

३. उद्देश्यहरु :

क)

ख)

ग)

४. सदस्यहरुको नाम : ठेगाना पेशा

क)

ख)

ग)

घ)

ङ)

च)

छ)

ज)

झ)

५. उपयोग गरिने जलश्रोत विवरण :

क) जलश्रोतको नाम र रहेको ठाउँ :

ख) जलश्रोतबाट गरिने प्रयोग :

ग) उपभोक्ता संस्थाले उपयोग गर्न चाहेको जलश्रोतको परिमाण :

घ) उक्त जलश्रोतको हाल भैरहेको उपयोग :

६. उपभोक्ता संस्थाले पुऱ्याउन चाहेको सेवा सम्बन्धी विवरण :

क) सेवाको किसिम

ख) सेवा पुऱ्याउने क्षेत्रः

ग) सेवाबाट लाभान्वित हुने उपभोक्ताहरुको संख्या :

घ) भविष्यमा सेवा विस्तार गर्न सकिने संभावनाहरु :

७. आर्थिक श्रोतको विवरण :

८. कार्यालयको ठेगाना :

निवेदक,

उपभोक्ता संस्थाको तर्फबाट दरखास्त दिनेको

सही :

नाम :

पद :

ठेगाना :

मितिः

<u>वडा कार्यालयले दिनु पर्ने सिफारिस :</u>

यस ....गाउँपालिका अर्न्तगत वडा नं. ....मा सञ्चालन हुने उल्लेखित आयोजनाको लागि गठन हुन लागेको जल उपभोक्ता संस्था दर्ता हुन उपयुक्त देखिएकोले सिफारिस गरिन्छ । साथै उल्लेखित आयोजना सञ्चालन तथा आवश्यक मर्मत र संम्भारको कार्यहरुका लागि यस वडा कार्यालयलको तर्फबाट पूर्ण सहयोग हुने जानकारी गराईन्छ ।

<u>सिफारिस गर्ने पदाधिकारीको</u>

सहि :

नाम :

पद :

वडा कार्यालको छाप :

गाउँपालिका...............................

मिति : ....

विधान

चिशंखुगढी गाउँपालिकाको जल उपभोक्ता संस्थाको विधान, २०७७

प्रस्तावना

नेपाल राज्यभित्र .... प्रदेश .... गाउँपालिका वडा नं ...... स्थित...................... नदि/खोला/ताल/झरनाको पानीलाई समुचित ढंगले उपयोग गरेर .... गाउँपालिका, वडा नं .... स्थित खेती योग्य जग्गाको कृषि उत्पादनमा बृद्धि गरी ग्रामीण गरिबी घटाउने उद्देश्यले उक्त श्रोत बाट ....सिँचाइ आयोजना निर्माण/पुनः निर्माण/मर्मत सुधार गरी आपसी सहयोगद्वारा संचालनमा ल्याउन यस क्षेत्रका उपभोक्ताहरुको साधारण सभाद्वारा यो विधान तयार गरिएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) यो विधानलाई ....जल उपभोक्ता संस्थाको विधान- २०७७, भनिने छ ।

(ख) यस..जल उपभोक्ता संस्थालाई जल उपभोक्ता संस्था दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ को दफा ५, उपदफा ३ अनुरुप दर्ता गरिसकेपछि मात्र यो विधान लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा प्रयोग गरीएका शव्दहरुको अर्थ निम्नानुसार हुनेछ ।

(क) **संस्था** भन्नाले .... सिँचाइ जल उपभोक्ता संस्थालाई जनाउँदछ ।

(ख) **सिँचित क्षेत्रफल** भन्नाले .... को पूर्व, ... को पश्चिम ....को उत्तर .... र को दक्षिण यति चारकिला भित्र रहेको जम्मा जग्गा .... हेक्टरलाई जनाउँदछ ।

(ग) **सिँचाइ जल उपभोक्ता संस्था** भन्नाले यस विधानको दफा ११ मा उल्लेखित प्रक्रिया अनुसार गठन भएको समितिलाई जनाउँदछ । **उपभोक्ता** भन्नाले सिँचाइ योजनावाट प्रत्यक्ष रुपमा फाईदा पाउने तोकिएको क्षेत्रका जग्गाधनीलाई जनाउँदछ ।

(घ) **साधारण सभा** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको साधारण सदस्यता प्राप्त कृषकहरुको भेलालाई जनाउँदछ ।

(ङ) **अध्यक्ष** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको प्रमुख ब्यक्तिलाई जनाउँदछ ।

(च) **सचिव** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको सचिवलाई जनाउँदछ ।

(छ) **कोषाध्यक्ष** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको लेखा हेर्ने कोषाध्यक्षलाई जनाउँदछ

(ज) **सदस्य** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको साधारण सदस्यता प्राप्त सिंचाइ उपभोक्ता सदस्यलाई जनाउँदछ ।

(झ) **कार्यकारिणी सदस्य** भन्नाले सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको सदस्य वा पदाधिकारीलाई जनाउँदछ ।

(ञ) **कृषक सिँचाइ समितिका पदाधिकारी** भन्नाले संस्थाको अध्यक्ष, सचिव, र कोषाध्यक्ष वा कुनै सदस्य वा कार्यकारीणी सदस्य जसलाई संस्थाको तर्फबाट कार्य गर्न कुनै दर्जा वा जिम्मेवारी दिएको छ, त्यस्ता ब्यक्तिहरुलाई जनाउँदछ ।

३. संस्थाको छाप

संस्थाको दैनिक कार्यहरुलाई वैधानिकता प्रदान गर्न संस्थाको आफ्नो छुट्टै छाप रहने छ । यो छापको आकार .... सेन्टीमिटर नबढाई .... आकारको हुनेछ । यो छापमा .... सिँचाइ जल उपभोक्ता संस्था, २०७... भन्ने उल्लेख गरिएको हुनेछ ।

४. संस्थाको कार्यालय

संस्थाको कार्यालय .... प्रदेश .... गाउँ/नगरपालिका वडा नं .... क्षेत्रमा रहने छ ।

परिच्छेद-२

उद्देश्यहरु

५. संस्थाको मुल उद्देश्य

यस संस्थाको मुल उद्देश्य .... गाउँपालिका वडा नं .... स्थित नदि/खोला/तालको पानी अधिकतम सदुपयोग गरी सिँचित कृषि प्रणालीमा सुधार ल्याई कृषि आयमा बृद्धि ल्याउनु रहेको छ। यसले भरपर्दो सिँचाइ प्रणालीको स्थापना, संचालन, मर्मत संम्भार र विकास गरी सिंचित क्षेत्रको विकास गराउनमा टेवा पुर्‍याउने छ।

संस्थाको निर्दिष्ट उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन्:

क) सिँचाइ प्रणाली (कुलो र सिँचित क्षेत्रको लागि पानी वितरण प्रणालीहरु)को निर्माण, प्रभावकारी संचालन, मर्मतसम्भार र व्यवस्थापन गर्नु।

ख) सिँचाइ प्रणालीको नयाँ निर्माण वा सुधार कार्य गर्न सरकारी बजेट तथा उपभोक्ता कृषकहरुको श्रोत परिचालन गर्नु र आवश्यक परेमा सिँचाइ उपभोक्ता संस्थालाई राष्ट्रिय वित्तीय, संघ संस्थाहरु वा बैंकहरुबाट ऋण लिनमा समेत सघाउनु।

ग) सदस्यता लिएका सिँचाइ उपभोक्ताहरुलाई प्रभावकारी र समानुपातिक ढंगले पानी वितरण गर्नु।

घ) सिँचाई प्रणालीको संचालन, मर्मतसम्भार र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक श्रोत जुटाउन सिँचाइ उपभोक्ताहरुको प्रयासलाई एकत्रित ढंगबाट परिचालन गरी सम्बन्धित निकायहरुसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य कायम राख्नु।

ङ) निर्माण/सुधार कार्य सम्पन्न भएपछि सिँचाई प्रणालीको संचालन, मर्मत सम्भार र व्यवस्थापनमा दीगोपना कायम गर्नु।

च) खेती प्रणालीमा सुधार ल्याई उपभोक्ताहरुको जीवनस्तर उकास्न सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको कार्य दक्षतामा सुधार ल्याउन आवश्यक कार्यहरु गर्नु।

छ) वातावरण संरक्षण, कुलोको मूहान तथा पानीको श्रोतको दीगो संरक्षणको लागि आवश्यक गतिबिधिहरु संचालन गर्नु (जस्तै मुहान क्षेत्रको वन जंगलको संरक्षण, वृक्षारोपण, पोखरी तथा आहलहरुको निर्माण र संरक्षण, आगलागी तथा पहिरोको रोकथाम)।

ज) सिँचाइ योजनाका लाभान्वित परिवारहरुको कृषि उत्पादनको गुणस्तरीयता र आय वृद्धिको लागि कृषि बाली विविधीकरण, कृषि व्यवसायीकरण र आधुनिकीकरण गर्ने जस्को लागि आवश्यक प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग जुटाउन गाँउपालिका र अन्य सहयोगी निकायहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्नु।

झ) सिँचाइ प्रणालीको सुसंचालनको लागि आवश्यक पर्ने अन्य कामहरु गर्नु।

परिच्छेद -३

सदस्यता :

६. सदस्यताको लागि आवश्यक योग्यता :

सिँचाइ क्षेत्रभित्र जग्गा हुने जोताहा धनी वा मोही नलागेको जग्गाको जग्गाधनी वा उनीहरुको अख्तियार प्राप्त जोताहा किसानलाई संस्थाको उपभोक्ता सदस्यता स्वतः प्रदान गर्न सकिनेछ। संस्थाको साधारण उपभोक्ता सदस्य हुनका लागि कम्तिमा १८ वर्ष उमेर पुगेको हुनु पर्नेछ। यदि जग्गाधनी वा जोताहा किसान १८ वर्ष भन्दा कम उमेरको भए उनको संरक्षकलाई साधारण सदस्यता दिईनेछ। मोही नलागेको जग्गाको जग्गा धनीले स्वयम् खेती नगरी अधिँया वा अन्य मोही नलाग्ने प्रथा अनुसार अरुलाई जग्गा जोत्न दिएको अवस्थामा जोताहा वा उनको अख्तियार प्राप्त व्यक्तिलाई साधारण सदस्यता दिन सकिनेछ।

७. साधारण सदस्यता शुल्क :

क) सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाले निर्धारण गरे बमोजिम योग्य साधारण सदस्यहरुवाट सदस्यता शुल्क उठाउन सकिनेछ।

ख) सिँचाइ प्रणालीको निर्माण सुधार, मर्मतसंम्भार, संचालन र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक रकम जुटाउन साधारण सभाले तोकिए अनुसार सदस्यता शुल्क बाहेक अन्य शुल्कहरु पनि हरेक सदस्यले तिर्नुपर्नेछ।

८. सदस्यताबाट निष्काशन वा निलम्बन :

क) जग्गाधनीले जग्गा बेचेमा वा मोहियानी हक हस्तान्तरण भएमा साधारण सदस्यता स्वतः खारेज हुनेछ र नयाँ मोहि वा जोताहा जग्गाधनी वा निजबाट अख्तियार प्राप्त व्यक्ति साधारण सदस्यता ग्रहण गर्न योग्य हुनेछ । सिंचाइ उपभोक्ता संस्थाको नियमहरु उल्लंघन गरेको वा तिर्नु पर्ने शुल्क वा दस्तुरहरु नतिरेको खण्डमा व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार साधारण सदस्यता निलम्बन वा खारेज गर्न सकिने छ । यदि कुनै निष्कासित साधारण सदस्यले सबै शुल्कहरु तिरेर संस्थाको नियम पालन गरेमा निजलाई पुनः साधारण सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद-४

साधारण सभा र सिँचाइ उपभोक्ता संस्था :

९. साधारण सभा :

क) साधारण सभामा सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाका सम्पूर्ण सदस्यहरु समावेश हुनेछन् ।

ख) साधारण सभा सामान्यतया वर्षमा दुई पटक बोलाईने छ । एउटा साधारण सभा बर्षे बाली शुरु हुनुभन्दा अगाडि र अर्को हिउँदे बाली लगाउनु अगाडि बोलाईने छ । आवश्यक परेमा जुनसुकै बेलामा पनि साधारण सभाहरु बोलाउन सकिनेछ ।

ग) साधारण सभा बस्ने मिति, समय, स्थान र छलफल गरिने विषय बस्तुहरु सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाद्वारा तय गरिनेछ ।

घ) साधारण सभाको अध्यक्षता उपभोक्ता संस्थाको अध्यक्ष वा साधारण सभाले मनोनयन गरेको कुनै सदस्यले गर्नेछ ।

ङ) साधारण सभा बोलाउँदा सबै सदस्यहरुलाई कम्तिमा १५ दिनको अग्रिम सूचना दिईनेछ । उक्त सूचनामा साधारण सभा हुने मिति, स्थान, समय र विषय बारे स्पष्ट उल्लेख भएको हुनुपर्दछ ।

च) साधारण सभामा कुल सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशत भन्दा कम सदस्यहरुले भाग लिन आएमा गणपुरक संख्या (कोरम) नपुगेको मानी सभा स्थगित हुनेछ ।

छ) यसरी गणपुरक संख्या नपुगेको अवस्थामा दोस्रो सुचना दिई ७ दिन पछि पुनः साधारण सभा बोलाईनेछ ।

ज) यसरी दोस्रो सुचनाद्धारा बोलाईएको साधारण सभामा २५ प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरुले भाग लिन आएमा कोरम पुगेको ठहर गरी सभा संचालन गरिने छ ।

झ) उपस्थित सदस्यहरुको साधारण बहुमतले कुनै निर्णय गरेमा त्यसलाई बैध मानिने छ ।

ञ) साधारण सभाको संचालन र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि साधारण सभा आफैले तयार गर्न सक्नेछ ।

१०. साधारण सभाको काम कर्तब्य र अधिकार :

साधारण सभाको काम कर्तब्य र अधिकार निम्न अनुसार रहेका छन् :

क) सिँचाइ प्रणालीको निर्माण सुधार/संचालन, मर्मत र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक उपनियमहरु बनाउने र जारी गर्ने ।

ख) साधारण सभाका सदस्यहरु मध्येबाट सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको लागि पदाधिकारीहरु चयन गर्ने ।

ग) सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको अनुमोदन गर्ने ।

घ) सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने ।

ङ) सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाले पेश गरेको वार्षिक बजेट र कार्ययोजनालाई स्वीकृत गर्ने ।

११. सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको निर्माण/गठन

क) साधारण सभाको सदस्य कृषकहरु मध्येबाट सिँचाई प्रणालीको सबै क्षेत्रः शिर, मध्य र पुच्छार, जाति र वर्ग (महिला, विपन्न, दलित तथा जनजाति कृषकहरु) बाट प्रतिनिधित्व हुने गरी उपयुक्त व्यक्तिहरु चयन गरी सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको निर्माण गरिने छ ।

ख) सिँचाइ उपभोक्ता संस्थामा ७ देखि ११ जना सम्म सदस्यहरु रहन सक्नेछन् । संस्थामा अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष पदाधिकारी र बाँकि अन्य विषयगत कार्यकारी सदस्यहरु रहनेछन् ।

ग) पदाधिकारी तथा कार्यकारी सदस्यहरुको पदावधि सामान्यतया दुई वर्षको हुनेछ ।

घ) सिँचाइ प्रणालीलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन, मर्मतसम्भार र व्यवस्थापन गर्न आवश्यकता अनुसार उपसमितिहरु पनि निर्माण गर्न सकिनेछ र सो भएको अवस्थामा त्यस्ता उपसमितिको अध्यक्ष सिंचाइ उपभोक्ता संस्थाको पदेन सदस्य हुनेछन् ।

१२. सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको बैठक

क) संस्थाको बैठक सामान्यतः महिनामा एक पटक बस्नेछ ।

ख) संस्थाको अध्यक्षले आवश्यक ठानेमा संस्थाको आकस्मिक बैठक बोलाउन सक्नेछन् । कार्यकारी सदस्यहरु मध्ये २५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढीले संस्थाको अध्यक्षलाई लिखित अनुरोध गरेमा पनि आकस्मिक बैठक बोलाउन सकिनेछ ।

ग) सचिवले अध्यक्षको सिफारिस अनुसारको समय, मिति र ठाउँमा समितिको बैठक बोलाउने छन् ।

घ) समितिको बैठकको सभापतित्व समितिको अध्यक्षले गर्नेछन् । निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरुले चयन गरेका सदस्यले सभापतित्व गर्नेछन् ।

ङ) बैठकमा न्यूनतम गणपूरक संख्याको लागि ५१% भन्दा बढी कार्यकारी सदस्यहरुको उपस्थिति हुनु आवश्यक छ ।

च) सबै कार्यकारी सदस्यहरुलाई कम्तिमा ३ दिन अगाडि बैठक बारे जानकारी दिनु पर्नेछ ।

छ) न्यूनतम गणपुरक संख्या नपुगेमा बैठक स्थगित गरी दोस्रो पटकको लागि सूचना जारी गर्न सकिनेछ ।

ज) दोस्रो पटक बोलाईएको समितिको बैठकमा २५ प्रतिशत मात्र सदस्यहरु उपस्थित भएमा पनि बैठक बस्न सक्नेछ ।

झ) बैठकमा साधारण बहुमतले गरेको निर्णय मान्य हुनेछ ।

ञ) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधिबारे आवश्यक निर्णय संस्था स्वयंले गर्ने छ ।

१३. सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु

क) संस्थाको बार्षिक कार्यक्रम र आर्थिक विवरणहरु साधारण सभामा पेश गर्ने ।

ख) साधारण सभाबाट पारित योजना र कार्यक्रमहरुलाई कार्यान्वयन गर्ने र गराउने ।

ग) संस्थाको योजना तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाउने ।

घ) संस्थाको नामबाट हुने अन्य सम्पूर्ण कार्यहरु सम्पादन गर्ने ।

ङ) संस्थाको कार्य सम्पादन गर्न कार्यकारी सदस्य वा संस्थाको सदस्यहरुलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने ।

च) साधारण सभा नबसुन्जेलसम्मको लागि रिक्त पदहरुको पदपूर्ति गर्न संस्थाका सदस्यहरुलाई मनोनयन गर्ने ।

परिच्छेद-५

<u>**सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाका कार्यकारी सदस्यहरु**</u>

१४. संस्थाका कार्यकारी सदस्यहरुको काम कर्तव्य तथा अधिकारहरु

क) अध्यक्षको काम कर्तव्य तथा अधिकार

- साधारण सभा र संस्थाको बैठकको अध्यक्षता गर्ने ।
- संस्थाको बैठकको मिति, समय, ठाउँ र विषय किटान गर्ने ।
- संस्थाको बैठकमा निर्णय हुने कुनै विषयमा मत विभाजन भई पक्ष र विपक्षमा बरावर मत हुन गएमा निर्णायक मतको प्रयोग गर्ने ।
- संस्थाको प्रतिनिधित्व गर्ने वा प्रतिनिधित्व गर्ने पदाधिकारी वा कार्यकारी सदस्यको चयन गर्ने ।
- संस्थाको सदस्यहरुलाई क्रियाशील बनाउने र उनीहरुको गतिविधिमा समन्वय ल्याउने ।
- सम्वन्धित सरोकारवाला निकायहरुसंग समन्वय गर्ने र गराउने ।
- सिँचित खेती प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने र गराउने ।

ख) सचिवको काम कर्तव्य र अधिकार

- सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको निर्णय अनुसार साधारण सभा बोलाउने ।
- अध्यक्षको आदेश अनुसार संस्थाको बैठक बोलाउने ।
- संस्थाको बैठकमा भएका निर्णयहरु माईन्यूट गर्ने र अभिलेख अद्यावधिक राख्ने ।
- साधारण सभा समक्ष समितिको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने ।

- संस्थाको बैठकमा लिईएका निर्णयहरुलाई समितिको विधान, नीति र निर्णयहरु अनुरुप समितिको तर्फबाट सरोकारवाला संस्थाहरुलाई पत्राचार गर्ने ।
- संस्थाद्वारा निर्देशित अन्य कार्यहरु सम्पादन गर्ने ।

ग) कोषाध्यक्षको काम, कर्तब्य र अधिकार

- संस्थाको नगद र जिन्सीको जिम्मेवारी लिने र त्यसको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने ।
- संस्थाको वार्षिक बजेट तयार गरी समितिमा पेश गर्ने ।
- संस्थाको आय व्ययको हिसाब किताव राख्ने ।
- सदस्यता शुल्क, जरिवाना, चन्दा र अन्य शुल्कहरु उठाउने ।
- संस्थाको आर्थिक कारोबारहरुमा निगरानी र नियन्त्रण गर्ने ।

घ) सदस्यहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार

- संस्थाको बैठकमा सक्रिय सहभागिता जनाउने ।
- संस्थाको कार्यमा रचनात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- अध्यक्षले दिएको अन्य जिम्मेवारी पुरा गर्ने ।

ङ) कार्यकारी सदस्य- सिँचाई प्रणाली मर्मत तथा सम्भार उपसमिति

- संचालन तथा मर्मत सम्भार उपसमितिको अध्यक्षता गर्ने ।
- पानी वितरण तालिका तयार गरी त्यस अनुसार कार्य गर्ने गराउने ।
- संस्थाको विधान तथा नियमावलीमा उल्लेख भए अनुसार पानी वितरण तथा मर्मत सम्भारका कार्यहरु लागु गराउने ।
- मर्मत सम्भार तथा सुपरीवेक्षणमा लागेको जनश्रमदानको लागत राख्ने ।

च) कार्यकारी सदस्य- कृषि उपसमिति

- सिँचित क्षेत्रको कृषि बिकाससँग सम्बन्धित उपसमितिको अध्यक्षता गर्ने ।
- सिँचित क्षेत्र भित्र उन्नत कृषि प्रबिधिको प्रयोग गराउनमा सघाउने ।
- सिँचित क्षेत्रका सिँचाइ उपभोक्ताहरुलाई उन्नत कृषि प्रबिधि प्राप्त गरी जानकारी दिने ।
- कृषि प्राविधिकहरुसंग छलफल गरी सिँचित क्षेत्रमा सुहाउदो कृषि प्रणाली र बाली सघनता पत्ता लगाई संस्थाका पदाधिकारीहरुबाट स्वीकृत तथा कार्यान्यिन गराउन पेश गर्ने ।
- उत्पादित कृषी उपजलाई बजारीकरण गर्ने ।

परिच्छेद- ६

वित्तिय र श्रोत परिचालन

१५. आम्दानीका श्रोतहरु
सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको आम्दानीका श्रोतहरु निम्नानुसार हुन सक्छन् :

क) सिँचाइ सेवा शुल्क ।
ख) सदस्यहरुबाट असुल गरिएका जरिवाना र अन्य शुल्कहरु ।
ग) संस्थाले विभिन्न ब्यक्ति वा निकायहरु बाट प्राप्त गरेका चन्दा, उपहार, आर्थिक अनुदान आदि ।
घ) संस्थाले विभिन्न वित्तीय श्रोतहरुबाट प्राप्त गर्ने ऋण रकम ।

१६ चालु र स्थिर सम्पतिको हरहिसाव राख्ने

संस्थाको बिधान बमोजिम चालु र स्थिर पूँजीको हरहिसाब सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको निर्देशन अनुसार राखिने छ । अचल सम्पत्तिको तथ्याङ्क पनि संस्थाको सिफारिश अनुसार राखिनेछ ।

१७. कोष
सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको कार्यहरु सम्पादन गर्न एउटा कोष खडा गरिनेछ । संस्थाको नाममा प्राप्त हुने सबै आम्दानी यसै कोषमा जम्मा गरिनेछ । संस्थाको कार्यहरुमा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च पनि यसै कोषवाट गरिनेछ । यस कोषको संचालन संस्थाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।

१८. लेखा परीक्षण
क) साधारण सभाले नियुक्ति गरेको मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षक बाट समितिको आर्थिक कारोबारको बार्षिक लेखा परीक्षण गराईनेछ ।

ख) साधारण सभालाई लेखा परीक्षण प्रतिबेदनको पुनरावलोकन र अनुमोदनको अधिकार रहने छ । यदि प्रतिबेदनमा अनियमतता भेटिएमा साधारण सभाले सिँचाइ उपभोक्ता समितिलाई सच्याउन आदेश जारी गर्नेछ । संस्थाको हरहिसाब र लेखा परीक्षण प्रतिवेदन गाउँपालिकालाई वर्षेनी बुझाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ७

विविध

१९. चुनाव
साधारण सभाका सदस्यहरुले सिँचाइ उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीहरु र कार्यकारी सदस्यहरुको चयन गर्ने छन् ।

२०. संस्थाको सदस्यताको लागि अयोग्यता
कुनै सदस्य मानसिक रुपमा अस्वस्थ भइ कार्य गर्न असमर्थ भएमा सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको सदस्यता ग्रहण गर्न अयोग्य ठहर गरिनेछ ।

२१. अविश्वासको मत
क) संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा कार्यकारी सदस्य विरुद्ध साधारण सभाका ५१ प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरुले निजलाई दिएको जिम्मेवारी इमान्दारीताका साथ निर्बाह गर्न असक्षम भएको दाबी गर्दै दिएको निवेदन उपर साधारण सभाको उपस्थित सदस्यहरु मध्यबाट दुई तिहाईको समर्थन प्राप्त गरेमा उक्त कार्यकारी सदस्य आफ्नो पदबाट स्वतः हट्ने छन् ।

ख) साधारण सभामा माथि उल्लेखित निर्णय गर्नु अगाडि त्यस व्यक्तिलाई (जसको विरुद्ध निवेदन परेको छ) आफ्नो विरुद्ध लागेको आरोपको सफाई पेश गर्ने मौका दिईनेछ ।

ग) अविश्वासको मत साधारण सभाबाट पारित नभएमा सोहि व्यक्ति विरुद्ध १ वर्ष ननाघ्दै अर्को अविश्वासको मत पुनः दर्ता गराउन पाईने छैन ।

२२. राजिनामा
कुनै पदाधिकारी वा कार्यकारी सदस्यले स्वइच्छाले आफ्नो पदबाट संस्थाको अध्यक्ष समक्ष राजिनामा पेश गरेमा सो राजिनामा स्वीकृत गर्ने वा नगर्ने अधिकार साधारण सभालाई रहने छ ।

२३. सिँचाइ उपभोक्ता संस्थाको सदस्यताबाट निष्काशन
समितिको कुनै पदाधिकारी वा कार्यकारी सदस्यले विना पुर्वसूचना साधारण सभाको दुईवटा बैठकमा वा समितिको चारवटा बैठकमा लगातार अनुपस्थित रहेमा निजको सदस्यता स्वतः खारेज हुनेछ ।

२४. संशोधनको अधिकार
साधारण सभाको गणपुरक संख्याको दुई तिहाई बहुमतले विधानलाई संशोधन गर्न सकिने छ । तर संस्था दर्ता गर्ने निकायबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र संशोधित विधान लागू हुनेछ ।

२५. विनियम संशोधनको अधिकार

सिँचाइ प्रणाली र समितिलाई प्रभावशाली ढंगले संचालन गर्न, समितिले विनियम बनाउन, संशोधन गर्न र लागु गर्न सक्नेछ ।

२६. दण्ड सजायहरु लागु गर्ने अधिकार

संस्थाले अनाधिकार पानीको प्रयोग, सिँचाई संरचनाहरुको हानी नोक्सानी आदि रोक्न विभिन्न दण्ड, सजाय, जरिवाना वा सदस्यताबाट निलम्बन गर्ने जस्ता व्यवस्था लागू गर्न सक्नेछ ।

२७. संस्थाको छाप

.... जल उपभोक्ता संस्थाको छाप निम्न अनुसार हुनेछ ।

लाभान्वित सिँचाइ उपभोक्ताहरुको विवरण

क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)	क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)

क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)	क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)

क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)	क्र.स.	उपभोक्ताको नाम	सिँचित क्षेत्रफल (रोपनी)

अनुसूची(२)

दफा ५ को उप दफा (३) संग सम्बन्धित

.... गाउँपालिका

गाउँ कार्यापालिकाको कार्यालय

<u>जल उपभोक्ता संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र</u>

दर्ता मिति :

दर्ता नम्बर :

श्री..उपभोक्ता संस्थालाई, चिशंखुगढी गाउँपालिकाको जल उपभोक्ता संस्था दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ को दफा ५ को उपदफा (३) बमोजिम ....साल ....महिना...........गतेमा यस कार्यालयमा दर्ता गरी यो दर्ता प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको छ ।

कार्यालयको छापः

प्रमाण-पत्र दिने अधिकारी

सही ....

नाम थर ....

पद ....